

of appropriate strategies. Particular attention should be paid to marketing activities. The enterprise's operational strategy must be based on an effective production plan.

The purpose of the article is to create mechanisms for generating and implementing operational strategies of agricultural enterprises.

Results. The importance of a comprehensive approach to the production plan formation of agrarian enterprise is substantiated in unstable economic conditions. There is no correlation between the strategic approaches evaluation and mathematical methods. Approaches to production planning in the process of agrarian enterprise activity are generalized. The objective functions of linear and nonlinear mathematical programming for operational management evaluation are determined. The importance of competitive strategy of agrarian enterprise for maintaining its position in the market has been noted. The factors of a competitive strategy formation of agrarian enterprise are given. The algorithm of strategies modeling of agrarian organization operational activity is developed.

The stages of the strategic management system of agrarian enterprise operational activity have been presented and characterized. Alternatives to the production program optimization are offered. The methods of production planning in different market structures are systematized.

Conclusions. The proposed algorithm design strategies for agrarian enterprise operational activity facilitate reasonable choice of strategy considering market conditions. Taking into account the specifics of consumer demand formation and factors of competitive reaction in the market will allow to determine the optimal ratio of prices and volumes of products. This will help coordinate local plans and optimize revenue.

Keywords: operating strategy, strategic management, agrarian enterprise, economic activity, results of activity, production plan, marketing activity.

Стаття надійшла до редакції 01.03.2019 р.

Бібліографічний опис статті:

Гавриленко О. В. Механізми формування та впровадження операційних стратегій у діяльності аграрних підприємств. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2019. № 2. С. 43-48.

Gavrilenko A. V. Mechanisms of formation and implementation of operational strategies in the agricultural enterprises activities. Actual problems of innovative economy. 2019. No. 2, pp. 43-48.

УДК 65.011.8

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2019-2-8>

ВЛАСЕНКО Т. А., кандидат економічних наук, старший викладач кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту, Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка (м. Харків, Україна)

СТРУКТУРА ЧИННИКІВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПІДПРИЄМСТВ

Власенко Т. А. Структура чинників зовнішнього середовища підприємств.

Вступ. Визначено, що стратегічні зміни виступають реакцією підприємства на вплив чинників зовнішнього середовища. Для прогнозування та планування реалізації стратегічних змін необхідно ідентифікувати структуру чинників зовнішнього середовища.

Мета дослідження. Стаття присвячена обґрунтуванню груп чинників зовнішнього середовища непрямого впливу на функціонування підприємств галузі сільськогосподарського машинобудування.

Результати. Проведено узагальнення методів аналізу зовнішнього середовища (PESTLE, T.E.M.P.L.E.S., STEEPLE, SWOT, ETOM, EFAS, QUEST). Визначено єдність зазначених методів за подібністю груп чинників та методів оцінки експертним шляхом з використанням бальної шкали та питомої ваги коефіцієнтів. Представлено узагальнення груп чинників, які виокремлені дослідниками. Визначено, що найбільш поширеними є політичні й економічні. Доведено, що групу суспільно-політичних чинників мають формувати: рівень політичної стабільності, пріоритети національної безпеки, рівень корупції та активність громадських організацій. Надано визначення поняттю «інститут». Визначено, що зовнішнє середовище може бути представлене як інституційне, що обумовило необхідність виокремлення інституційно-правових чинників, група яких включає політику протекціонізму, законодавство, рівень демократії, податки та тарифи, виробничу інфраструктуру й інвестиційний клімат. Найчисельнішу групу економічних чинників представляють: темп інфляції, динаміка цін, безробіття, курс валюти, кредитно-фінансовий механізм, рівень спеціалізації, кооперації та концентрації, а також стадія економічного циклу. Враховуючи особливість формування конкурентоспроможності машинобудівних підприємств, виділено науково-технологічні чинники, які об'єднують життєвий цикл технології, впровадження нової продукції, інноваційні та енергозберігаючі технології, рівень світового прогресу в цілому. Менш впливовими виділено групи соціально-демографічних і міжнародних чинників.

Висновки. Проведене структурування зовнішнього середовища підприємств досліджуваної галузі дозволяє здійснити аналіз їх впливу на основі експертного оцінювання. Отримані результати дозволяють обґрунтовувати методи управління стратегічними змінами на підприємстві.

Ключові слова: зовнішнє середовище, чинники, сільськогосподарське машинобудування, інститут, структура.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Питання аналізу структури зовнішнього середовища та його впливу на діяльність підприємств виступає одним із ключових у відкритій ринковій економіці. Внаслідок поширення тенденцій глобалізації та інтеграції світового економічного простору кожне підприємство все більше підпадає під вплив трендів, які формуються на міжнародному рівні, охоплюючи економіки регіонів, країн, регіональних об'єднань. Особливою рисою сучасного зовнішнього середовища є не тільки ускладнення його структури, але й посилення рівня динаміки. За останні 30 років різко збільшилася кількість ринків одночасно із посиленням потужності конкурентної боротьби на них. Відповідно кожне підприємство в ході своєї діяльності постійно стикається із зазначеними трендами, але на відміну від природного середовища, з яким часто порівнюють зовнішнє середовище функціонування підприємства, де процеси еволюції, навіть з урахуванням різких несприятливих кліматичних змін, є досить повільними, в ринковому середовищі невідповідність темпам динаміки його зміни є загрозливим для існування суб'єкта господарювання в цілому. Стратегічна важливість аграрного сектору для економіки держави в цілому обумовлює потребу в забезпеченні сільгоспвиробників сучасним обладнанням. Слабке конкурентне становище вітчизняних підприємств досліджуваної галузі через домінування на ринку імпортової техніки вищого рівня конкурентоспроможності вимагає впровадження стратегічних змін їх діяльність. Управління здійсненням цих змін ґрунтується на моніторингу та аналізі зовнішнього середовища, так як їх природа безпосередньо залежить від рівня та характеру впливу оточення на суб'єкт господарювання. Таким чином, прийняття обґрунтованих рішень щодо стратегічних змін включає аналіз структури зовнішнього середовища непрямого впливу за групами чинників, що і підтверджує актуальність та нагальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз зовнішнього середовища надано в роботах таких закордонних авторів як: І. Ансофф, Р. Грант, М. Портер, С. Скотт, Ф. Котлер, Р. Аткинсон, А. Дж. Стрікленд, А. Томпсон, П. Дженстер, Д. Хассі, М. Мескон, Ф. Емері, Е. Тріст, Р. Дункан. Серед вітчизняних варто наголосити на працях таких дослідників: І. Б. Запужляк, С. О. Комаринець, А. Мазаракі, М. М. Повідайчик. Аналіз впливу зовнішнього середовища на

діяльність вітчизняних підприємств представлені в роботах таких науковців як: М. В. Гайдучок, Є. Л. Гринь, О. Я. Дрінь, Д. В. Кіпа, С. В. Степаненко, В. Я. Чевганова. Групуванням чинників зовнішнього середовища непрямого впливу займалися: Т. М. Васалатій, І. Ю. Гайдай, С. Г. Дзюба, Ю. В. Ковтуненко, Ю. В. Косенко, Ю. М. Лисецький, С. Ксьондз, А. С. Полянська, С. В. Савчук, Г. І. Скиба, А. Г. Олексійчук, Д. І. Орлов, А. М. Хімченко, І. М. Тесленок, О. В. Коротунова.

Формулювання цілей статті. Незважаючи на отримані науковцями результати досліджень для розробки ефективного інструментарію моніторингу зовнішнього середовища необхідно визначитися із сукупністю груп чинників непрямого впливу на підприємства галузі сільськогосподарського машинобудування, що і виступає метою дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одними з найбільш розповсюджених методів оцінки впливу зовнішнього середовища є PESTLE або подібний до нього за змістом STEEPLE-аналіз. Також близьким за значенням є метод T.E.M.P.L.E.S. В рамках цих методів виділяють соціальні та культурні чинники, інновації у сфері технологій і продуктів, економічні чинники та конкуренцію, освітні, працевлаштування, політичні, юридичні або законодавчі, екологічні, ринкові. Розповсюджений SWOT-аналіз розширено та вдосконалено в матриці аналізу ETOM, де розглядаються політичні, економічні, соціально-культурні, технологічні та конкурентні чинники в розрізі характеру їх впливу, ваги та вагомості чинників. В рамках EFAS-аналізу оцінюються можливості та загрози за їх вагою й оцінкою. QUEST-аналіз [1] – техніка швидкісного сканування зовнішнього оточення – передбачає їх ранжування за значущістю оцінки ймовірності реалізації. Єдність всіх цих підходів полягає у виокремленні груп чинників за характером їх впливу та проведення оцінки експертним шляхом з використанням бальної шкали та/або питомої ваги кожного коефіцієнта. Для узагальнення існуючих груп чинників макросередовища доцільно здійснити такий аналіз (табл. 1).

На основі проведеного узагальнення найбільш поширеними групами макрочинників виступають економічні та політичні, що обумовлено загальним макроекономічним станом в нашій державі. Відсутність стабільності у зовнішній політиці країни разом із ситуацією на сході мають значний вплив на підприємства.

Аналіз груп чинників зовнішнього середовища непрямого впливу серед дослідників

Група чинників	Автор											
	С. Г. Дзюба, І. Ю. Гайдай [2]	В. Я. Чевганова, М. В. Гайдучок [3]	Д. І. Орлов [4]	А. С. Полянська, С. В. Савчук [5]	Д. В. Кіпа [6]	Ю. М. Лиселький [7]	Г. І. Скиба [8]	Ю. В. Ковтуненко, А. Г. Олексійчук, Т. М. Васалатій [9]	А. М. Хімченко [10]	С. Ксьондз [11]	І. М. Тесленок, О. В. Коротунова, Ю. В. Косенко [12]	
Економічні	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Демографічні	+		+		+	+		+			+	
Соціально-культурні	+	+	+		+		+	+	+	+	+	
Природно-географічні	+		+			+		+				
Екологічні	+	+		+		+						
Науково-технічні	+		+		+	+			+	+		
Політичні	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Правові	+	+		+	+				+		+	
Інституційні					+							
Міжнародні	+				+	+	+			+		
Технологічні		+		+	+		+	+	+		+	
Етнічні		+										
Суспільні				+						+		
Ринкові (конкуренція)							+	+				

Саме зміни у геополітичному напрямі руху України в інтеграційних процесах призвели до погіршення економічної ситуації, значної девальвації гривні, відмови від традиційних контрагентів на півночі та потребі в переорієнтації на європейські та світові ринки. Це свідчить про сильний взаємозв'язок між цими групами факторів та їх вирішальний вплив на розвиток вітчизняних підприємств. Політичні процеси тісно пов'язані із життям суспільства в цілому й участю громадян в їх створенні. В результаті вони вирішальним чином впливають на суспільні чинники. Незважаючи на порівняно невисокий рівень уваги до суспільних чинників серед авторів, між цими двома групами існує найтісніший зв'язок, що дозволяє об'єднати їх в суспільно-політичні. Грунтуючись на дослідженнях авторів склад суспільно-політичних факторів варто представити такими: рівень політичної стабільності, який відображає наявність чи відсутність конфліктів між різними верствами населення та державою, регулярне проведення виборів, неперешкоджання нормальному функціонуванню підприємств і суспільних інститутів, стабільність роботи уряду.

Багато дослідників під цим фактором розуміють нестабільність ситуації на сході країни, натомість його доцільно розглядати в розрізі чинника «пріоритети національної безпеки». Ще одним важливим елементом є участь громадськості в соціально-економічній системі держави, яка останнім часом переважно набула форми активності громадських організацій, що дозволяє виділити як

окремий чинник «активність громадських організацій». Розповсюдженим чинником макросередовища є рівень корупції в державі. Його природа досить неоднозначна – виходячи з цього його розглядають і як політичний [6], і як соціальний, і як законодавчий [13], і як політико-правовий [2]. Так як серед розглянутих чинників саме суспільно-політичні є найбільш узагальненими, які максимально ємно характеризують зовнішнє середовище в цілому, то рівень корупції доцільно віднести саме до цієї групи. Структура зовнішнього середовища може бути представлена як інституційне середовище, де інститут розуміється як норма, правило, рутинна, традиція, в цілому як «правило гри», включаючи організації, які називаються «інституціями». Вони організують взаємодію між громадянами у суспільстві, набуваючи стану неформальних обмежень, формальних правил і механізмів забезпечення їх функціонування. Кожному суспільству, соціально-економічному устрою властиві свої власні інститути. Норми права також виступають інститутами громадянського суспільства, але через їх значний вплив на діяльність суб'єктів господарювання доцільно виділяти групу інституційно-правових чинників, де одним із найбільших блоків виступає державний вплив. Так як в нашій державі реалізується доктрина регульованої ринкової економіки із посиленням або послабленням державного втручання в різні періоди, вплив цього інституту варто розглядати диференційовано. Захист вітчизняних товаровиробників державою набуває форми протекціонізму, що дозволяє розглядати його

як окремий чинник. Протекціонізм проявляється як в зміні розмірів митних платежів, так і в системі субсидій і фінансових пільг національним виробникам. Нормативний аспект втілений в системі діючого законодавства, в рамках якого варто виокремити господарське, податкове, екологічне, трудове для досліджуваної галузі сільськогосподарського машинобудування. Швидкість реалізації адміністративних процедур в державі найчастіше віддзеркалює рівень бюрократії, який не тільки характеризує ефективність інституцій, але й зацікавленість їх співробітників у співпраці із суб'єктами господарювання. Окремим елементом, на якому наголошує більшість дослідників, виступає податкове навантаження. Крім ставок податків держава регулює тарифи. Для вітчизняних виробників сільськогосподарської техніки через недостатньо високий технічний і технологічний рівень виробництва вартість енергоносіїв становить відчутну частину собівартості продукції. Значне подорожчання електроенергії та газу, яке відбулося за останні роки, знизило рівень конкурентоспроможності вітчизняної продукції в цілому та виробів досліджуваної галузі зокрема. У ході своєї діяльності підприємство взаємодіє з великою кількістю контрагентів, включаючи споживачів. Для забезпечення належного рівня ефективності цієї взаємодії має функціонувати інфраструктура регіону, яку варто розглядати як окремий чинник. Якщо соціальна інфраструктура в більшості представлена відповідною групою чинників, то в рамках інституційно-правових необхідно розглядати виробничу, адже стан її складових в більшій мірі залежить від діяльності держави.

Очевидно, що найчисельнішою є група економічних чинників. Традиційно виділяють рівень інфляції та окремо – ціноутворення. Рівень інфляції виступає одним з базових макроекономічних показників, що відображає загальні тенденції в динаміці економічних процесів, що впливає на рівень купівельної спроможності, але для досліджуваної галузі більш актуальним є продовження девальвації національної валюти. Наразі, в зростанні цін має місце як інфляція, так і об'єктивне здороження ресурсів. Наступним серед розповсюджених економічних факторів виступає рівень безробіття – цей показник тривалий час знаходився в епіцентрі економічних досліджень, але за останній час його актуальність значно знизилася через підвищення рівня самозайнятості, поширення тенденції аутсорсингу й аутстафінгу на фоні зниження зайнятості населення в

традиційних промислових галузях. Серед фінансових варто виокремити курс національної валюти та кредитно-фінансовий механізм, представлений банківською системою й іншими відповідними установами. Галузь машинобудування, враховуючи особливості технологій виготовлення готових виробів, відчутно залежить від взаємодії з іншими підприємствами щодо постачання комплектуючих виробів, що дозволяє виокремити як чинник спеціалізацію, концентрації та кооперацію промислового виробництва. Важливим джерелом розвитку підприємства виступають внутрішні та зовнішні інвестиції, але, на жаль, в нашій країні лівова частка інвестицій вкладається самими підприємствами: за період з 2010 по 2018 рік питома вага таких інвестицій збільшилася з 61,7 % до 70,8, роль банківських кредитів та інших позик скоротилася з 12,7 % до 7,7 %, а внесок іноземних інвесторів став абсолютно не відчутним: зменшився з 2,1 % до 0,3 % [14]. Таким чином, розповсюджений чинник «інвестиційний клімат» варто розглядати в контексті створення належних умов розвитку внутрішнього фондового ринку як шляху залучення коштів населення країни. Рівень його сприяння залежить від створення державою належних умов шляхом вдосконалення наявних інститутів та діяльності інституцій, що дає всі підстави розглядати його в групі інституційно-правових факторів. Циклічність економіки, описана та доведена ще Н. Кондратьєвим, відчутно впливає на діяльність суб'єктів господарювання через свою системність – вона охоплює всі галузі, підприємства, населення. Відповідно в якості одного із найважливіших економічних чинників варто виокремити фазу економічного циклу, яка характеризує зростання або скорочення економіки.

Наступна група чинників представлена соціально-культурними. Враховуючи, що сільськогосподарське машинобудування виробляє продукцію типу «B2B» – бізнес для бізнесу, варто виокремити соціально-демографічні. Наразі гострим питанням є значний рівень міграції висококваліфікованого працездатного населення за кордон через недостатній рівень оплати праці в Україні, що ускладнюється відсутністю повноцінної об'єктивної інформації щодо цього процесу. Це дозволяє виокремити чинник міждержавної міграції. Також підприємства крім нових технологій потребують працівників, здатних впроваджувати інновації та забезпечувати належний рівень конкурентоспроможності продукції. Це обумовлює необхідність

виокремлення чинника підготовки кадрів та підвищення кваліфікації. Крім умов формування інтелектуального потенціалу країни, існує відповідний рівень освіти населення, який характеризує спроможність підприємства задовольняти потребу в кадрах. Останнім чинником варто виокремити соціальну інфраструктуру з акцентом на охороні здоров'я, побутовому обслуговуванні, культурі та житлово-комунальному господарстві.

Машинобудування виступає однією із найбільш динамічних галузей промисловості, де від рівня прогресивності технології та сучасності техніки залежить конкурентоспроможність продукції. Дослідники виокремлюють технологічні та науково-технічні групи чинників. Іноді їх об'єднують в єдині науково-технологічні. Таке об'єднання є доцільним через тісний взаємозв'язок між технікою, яка опосередковує впровадження нових технологій в діяльність підприємства шляхом інновацій, та наукою, яка виступає джерелом нових знань, що матеріалізуються у формі техніки та технології. До цієї групи доцільно віднести рівень світового науково-технічного прогресу, який імплементується в найсучасніших технологіях на провідних підприємствах галузі. Зазвичай зміни у ключових технологіях виробництва й обробки вирішальним

чином впливають на хід розвитку відповідної галузі на майбутні декілька років або навіть десятиліть. Іншим аспектом є науково-технічний потенціал країни, який об'єднує людський, організаційний та інтелектуальний потенціали. Розуміючи необхідність впровадження інновацій будь-яке підприємство намагається в рамках існуючої технології вдосконалювати продукцію, продовжуючи таким чином його життєвий цикл. Це дозволяє виділити як чинник тривалість життєвого циклу існуючої технології. Ще одним важливим питанням є безпосередня швидкість розробки та впровадження нової продукції. За останні роки ця швидкість стрімко зростає, що спонукає всі інші підприємства стрімко шукати нові шляхи виробництва продукції та якнайшвидше впроваджувати їх в життя. Серед більш вузьких чинників варто виокремити останні тенденції у сфері механізації та автоматизації у формі робототехніки й автономного транспорту. Враховуючи енерговитратність підприємств галузі актуальним є розвиток енергозберігаючих технологій та впровадження сучасних енергоресурсів.

Класифікація чинників зовнішнього середовища непрямого впливу галузі сільськогосподарського машинобудування надана на рис. 1.

<i>Економічні</i>	<i>Науково-технологічні</i>
Темп інфляції	Рівень світового науково-технічного прогресу
Динаміка цін на сировину та ресурси	Тривалість життєвого циклу існуючої технології
Рівень безробіття	Темп впровадження нової продукції
Курс національної валюти	Робототехніка й автономний транспорт
Кредитно-фінансовий механізм	Енергозберігаючі технології, сучасні енергоресурси
Спеціалізація, концентрація та кооперація	
Фаза економічного циклу	
<i>Суспільно-політичні</i>	<i>Соціально-демографічні</i>
Рівень політичної стабільності	Міждержавна міграція
Пріоритети національної безпеки	Підготовка кадрів та підвищення кваліфікації
Активність громадських організацій	Соціальна інфраструктура
Рівень корупції	Рівень освіти населення
<i>Інституційно-правові</i>	<i>Міжнародні</i>
Політика протекціонізму	Міжнародне наукове співробітництво
Система діючого законодавства	Міжурядові зовнішньоекономічні зв'язки
Рівень демократії	Глобалізація
Податки та тарифи	Членство в міжнародних торгових організаціях
Виробнича інфраструктура	
Інвестиційний клімат	

Рис. 1. Класифікація чинників зовнішнього середовища непрямого впливу галузі сільськогосподарського машинобудування

В сучасних умовах посилення тенденції інтеграції між державами, зближення та конвергенції, створення єдиного глобалізаційного економічного простору економіка повністю починає відповідати критеріям відкритості, що визначає потребу у необхідності виділення окремої групи міжнародних чинників. До цієї групи доцільно віднести

міжнародне наукове співробітництво, яке дозволяє пришвидшувати обмін об'єктами інтелектуальної власності; міжурядові зовнішньоекономічні зв'язки, які дозволяють отримувати вигідні контракти із провідними закордонними компаніями. Також варто наголосити безпосередньо на глобалізації як зовнішньому факторі та членстві в міжнародних

торгових організаціях. Традиційно до природно-географічних чинників відносять земельні ресурси, природно-кліматичні умови, якість водних ресурсів тощо. Для досліджуваної галузі ці чинники є фактично незначними, що дозволяє виключити їх з аналізу. Подібна ситуація і з екологічними чинниками, представленими рівнем забруднення навколишнього середовища та впливом підприємства на нього. Останній чинник регулюється діючим законодавством, що відображено в групі соціально-правових факторів, а поточний стан довкілля не є відчутним впливом на діяльність підприємств досліджуваної галузі.

Висновки. Отже, на основі проведеного аналізу, ґрунтуючись на узагальненнях теоретичних досліджень авторів і враховуючи

особливості функціонування галузі сільськогосподарського машинобудування запропоновано структуру чинників зовнішнього середовища непрямого впливу для підприємств досліджуваної галузі.

Було виокремлено такі групи чинників: суспільно-політичні, інституційно-правові, економічні, соціально-демографічні, науково-технологічні та міжнародні, де кожна група представлена безпосередньою кількістю факторів.

На основі ідентифікації окремих чинників для підприємств планується розробити методичне забезпечення визначення ступеню їх впливу для обґрунтування інструментарію управління стратегічними змінами, чому будуть присвячені подальші наукові пошуки автора.

Література.

1. **Озеран А. В.** Аналіз полезности информации финансовой отчетности для принятия управленческих решений. *Молодий вчений*. 2015. № 2(2). С. 200–204.
2. **Дзюба С. Г., Гайдай І. Ю.** Загальна характеристика зовнішнього середовища функціонування підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. №. 1. С. 144–156.
3. **Чевганова В. Я., Гайдучок М. В.** Оцінка нестабільності зовнішнього середовища сільськогосподарського підприємства. Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 19. С. 291–295.
4. **Орлов Д. І.** Проблема аналізу впливу зовнішнього середовища на функціонування організації. *Економіка і менеджмент культури*. 2013. №. 1. С. 74–77.
5. **Полянська А. С., Савчук С. В.** Ідентифікація змін зовнішнього середовища як необхідна умова удосконалення діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. Електронний журнал. 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5927>
6. **Кіпа Д. В.** Визначення впливу зовнішнього середовища на формування конкурентної стратегії підприємства. *Бізнес Інформ*. 2014. №. 9. С. 322–329.
7. **Лисецький Ю. М.** Дослідження підприємства за допомогою системного підходу. *Математичне моделювання в економіці*. 2014. Вип. 1. С. 159–166.
8. **Скиба Г. І.** Характеристика конкурентного середовища підприємства та його основні елементи. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/8.1/310.pdf>.
9. **Ковтуненко Ю. В., Олексійчук А. Г., Васалатій Т. М.** Фактори зовнішнього середовища, які впливають на вибір стратегії виробничого підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. №. 11. С. 55–58.
10. **Хімченко А. М.** Зовнішнє та внутрішнє середовище функціонування корпорацій. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.14. С. 258–264.
11. **Ксьондз С.** Визначення та обґрунтування факторів, що формують середовище підприємницької діяльності. URL: <http://econom.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/ksjondz-9.pdf>
12. **Тесленок І. М., Коротунова О. В., Косенко Ю. В.** Аналіз впливу факторів зовнішнього середовища на функціонування машинобудівного підприємства. *Економіка та держава*. 2019. №. 1. С. 78–82.
13. **Гринь Є. Л.** Ефективність управління організаційними змінами в менеджменті підприємств: теорія, методологія, практика: монографія Харків: «Смугаста типографія», 2018. 478 с.
14. Офіційний сайт Державної служби статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

References.

1. **Ozeran A. V.** (2015). «Analysis of the usefulness of financial reporting information for making management decisions». *Molodij vchenij*. № 2(2). pp. 200–204.
2. **Dziuba S. H., Hajdaj I. Yu.** (2012). «General characteristics of the external environment of functioning of enterprises». *Aktual'ni problemy ekonomiky*. №. 1. pp. 144–156.
3. **Chevhanova V. Ya., Hajduchok M. V.** (2017). «Estimation of instability of external environment of agricultural enterprise». *Mykolaivs'kyj natsional'nyj universytet imeni V. O. Sukhomlyns'koho. Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*. Issue 19. pp. 291–295.

4. Orlov D. I. (2013). «The problem of analysis of the influence of the environment on the functioning of the organization». *Ekonomika i menedzhment kul'tury*. № 1. pp. 74–77.
5. Polians'ka A. S. and Savchuk S. V. (2017). *Identyfikatsiia zmin zovnishn'oho seredovyscha iak neobkhidna umova udoskonalennia diial'nosti pidpriemstva*. [Identification of changes in the environment as a necessary condition for improving the activity of the enterprise]. *Efektyvna ekonomika*. [Effective economy]. (electronic journal). no. 12. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5927>
6. Kipa D. V. (2014). «Determining the influence of the environment on the formation of competitive strategy of the enterprise». *Biznes Inform*. № 9. pp. 322–329.
7. Lysets'kyj Yu. M. (2014). «Investigation of the enterprise using a systematic approach». *Matematychni modeliuвання v ekonomitsi*. Issue 1. pp. 159–166.
8. Skyba H. I. *Kharakterystyka konkurentnoho seredovyscha pidpriemstva ta joho osnovni elementy*. [Characteristics of the competitive environment of the enterprise and its main elements]. Available at: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/8.1/310.pdf>.
9. Kovtunenکو Yu. V. and Oleksijchuk A. H., Vasalatiy T. M. (2016). «Environmental factors that influence the choice of strategy of a production enterprise». *Investytsii: praktyka ta dosvid*. № 11. pp. 55–58.
10. Khimchenko A. M. (2013). «External and internal environment of functioning of corporations». *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy*. Issue. 23.14. pp. 258–264.
11. Ks'ondz S. *Vyznachennia ta obgruntuvannia faktoriv, scho formuiut' seredovysche pidpriemnyts'koi diial'nosti*. [Identification and justification of the factors that shape the environment of entrepreneurial activity]. URL: <http://econom.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/ksjondz-9.pdf>
12. Teslenok I. M. and Korotunova O. V., Kosenko Yu. V. (2019). «Analysis of the influence of environmental factors on the functioning of the machine-building enterprise». *Ekonomika ta derzhava*. № 1. pp. 78–82.
13. Hryn Ye. L. (2018). *Efektyvnist upravlinnia orhanizatsiinymy zminamy v menedzhmenti pidpriemstv: teoriia, metodolohiia, praktyka*. [Effectiveness of managing organizational change in enterprise management: theory, methodology, practice]. Ukraine. Kharkiv. «Smuhasta typohrafiia».
14. Official site of the State Statistics Service. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Abstract.

Vlasenko T. A. The structure of enterprises environmental factors.

Introduction. It is determined that strategic changes are the reaction of the enterprise to the environmental factors influence. In order to predict and plan the strategic changes implementation, it is necessary to identify the structure of environmental factors.

The purpose of the article. The article is devoted to the justification of factors groups of the external indirect environment influence on the enterprises functioning of agricultural engineering.

Results. Methods of environmental analysis (PESTLE, T.E.M.P.L.E.S, STEEPLE, SWOT, ETOM, EFAS, QUEST) are generalized. The uniqueness of these methods was determined by the similarity of factors groups and methods of expert evaluation using the point scale and the specific gravity of the coefficients. The generalization of factors groups that are singled out by the researchers is presented. It is determined that the most common are political and economic. It is proved that a group of socio-political factors should be shaped by: the level of political stability, national security priorities, the level of corruption and the activity of public organizations. The definition of the term «institute» is given, and the external environment can be represented as institutional, which has necessitated the separation of institutional and legal factors, the group of which includes protectionist policy, legislation, level of democracy, taxes and tariffs, industrial infrastructure and investment climate. The largest group of economic factors are: inflation rate, price dynamics, unemployment, exchange rate, credit and financial mechanism, level of specialization, cooperation and concentration, as well as the stage of the economic cycle. Considering the peculiarity of machine-building enterprises competitiveness, the scientific and technological factors are highlighted that combine the life cycle of technology, the introduction of new products, innovative and energy-saving technologies, the level of global progress as a whole. The groups of socio-demographic and international factors are less influential.

Conclusions The conducted structuring of the enterprises external environment of the studied industry allows to analyze their impact on the basis of expert evaluation. The obtained results allow to substantiate the methods of strategic change management at the enterprise.

Key words: external environment, factors, agricultural engineering, institute, structure.

Стаття надійшла до редакції 20.02.2019 р.

Бібліографічний опис статті:

Vlasenko T. A. *Структура чинників зовнішнього середовища підприємств. Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2019. № 2. С. 48–54.

Vlasenko T. A. *The structure of enterprises environmental factors. Actual problems of innovative economy*. 2019. No 2, pp. 48–54.